

Nuoret Kriitikot

Atte Rautanen

Romyn Kampaamo – Mikään ei ole enää entisensä

10-vuotiaan Romyn vanhemmat ovat eronneet. Äiti työskentelee myöhään eikä isällä ole asuntoa, joten Romyn äiti Margot pyytää Romyn isoäitiä Stineä huolehtimaan lapsesta koulupäivän jälkeen.

Aluksi tyttö ja isoäiti eivät meinaa tulla toimeen keskenään. 69-vuotias Stine pyörittää yksin kampaamo ja hän tahtoo lapsenlapsensa pysyvän poissa tieltä. Ennen pitkää Stine alkaa kuitenkin nähdä miten fiksu lapsenlapsi Romy onkaan, ja heidän välinsä alkavat lämmitä. Romy päätyy auttamaan isoäitiään tämän kampaamon hoidossa.

Pian Stinen vanhuus alkaa kuitenkin näkyä hänen käytöksessään. Hänen rahansa katoavat ja löytyvät kummallisista paikoista, eikä hän aina muista mitä hän olikaan tekemässä. Kun hänellä todetaan olevan Alzheimerin tauti, Romy tahtoo huolehtia mummistaan niin hyvin kuin hän suinkin pystyy. Mutta mitä 10-vuotias tyttö voi tehdä auttaakseen rakasta ihmistä, joka ei pian tunnista edes häntä?

Kuten juonitiivistelmästä ilmenee, Romyn Kampaamo ei arkaile vakavan aiheen käsittelyä. Elokvantekijöiden päätös kertoa lapsille tarina muistisairauden kehittymisestä on toteutettu juuri sellaisella herkkyydellä ja rehellisyydellä, mitä lastenelokuvalta kuuluukin odottaa.

Muistisairauden kanssa eläneen mummin lapsenlapsena kiinnitinkin paljon huomiota siihen, kuinka todentuntuinen elokuvan kuvaus Alzheimerista olikaan. Elokuva ei hyppää muistisairauden syvään päätyyn saman tien, vaan aloittaa sen kuvaamisen pienistä hetkistä. Helpot laskutoimitukset muuttuvat vaikeiksi, kadonneet tavarat löytyvät mitä kummallisimmista paikoista ja tärkeät tehtävät pääsevät unohtumaan.

Näinä hetkinä Romyn ja Stinen arki sujuu vielä helposti, sillä 10-vuotias tyttö on terävä päästään ja pystyy auttamaan isoäitiään hänen ongelmiansa selvittämisessä. Kun hahmojen välinen suhde on lämmennyt, on elokuvan aika vetää matto jalkojen alta. Alzheimerin arki lentää päin Romyn kasvoja ja alkaa todella haastamaan hänen kykynsä huolehtia Stinestä, kun hänen sairautensa alkaa olla vaaraksi sekä itselleen että muille.

Romyn Kampaamo ei todellakaan epäröi näyttää lapsille, kuinka pelottavaa muistisairaus voi olla. Stinen sairauden muuttuessa yhä vakavammaksi hänen käytöksensä alkaa heilahdella rajusti, mikä voi monelle katsojalle tuntua pelottavalta.

Beppie Melissen tekeekin Stinenä loistavan roolisuorituksen. Isoäidin rooli vaatii häntä olemaan toisinaan tiukka ja ankara, joskus lämmin ja rakastava, kuin myös pelokas ja vihainen. Mitä ikinä käsikirjoitus tarvitsee häneltä, Melissen onnistuu tuottamaan sen kameralle.

Sairauden pelko ja häpeä ovat elokuvassa vahvasti läsnä. Stine on hyvin ylpeä kyvystään työskennellä vanhana naisena kampaamoyrittäjänä, minkä vuoksi ikääntymisen ja avuntarpeen tunnustaminen ovat hänelle vaikeita paloja niellä. Siksi hän pyrkii elämään jääräpäisesti kuin kaikki olisi ennallaan, vaikka todellisuudessa mikään ei ole enää entisensä.

Juuri tässä tiivistyy se epämukava totuus, mikä sekä Stinen että Romyn on opittava tunnustamaan elokuvan aikana. Romyn elämä muuttuu tyystin mumminsa sairastumisen jälkeen, mutta tämän lisäksi hän on joutunut kohtaamaan tämän pulman myös vanhempiansa kohdalla. Romy tapaa isäänsä aina silloin tällöin, ja näemme, että he pitävät toistensa seurasta. Isä puhuu Romylle usein uudesta naisystävästään, jonka nimen kuullessaan Romyn mieliala tippuu heti ja koko kohtaamisen tunnelma muuttuu kiusalliseksi. Vaikka hänen vanhempansa ovat päässeet erostaan ylitse, Romy pyrkii yhä käsittelemään sitä tosiasiaa, etteivät hänen vanhempansa ole enää yhdessä.

Lastenelokuvista puhuttaessa usein nousee kysymys siitä, millaisia teemoja ja aiheita nuorille katsojille suunnatut elokuvat saisivat käsitellä. Monelle ihmiselle kuolema ja sitä sivuuttavat aiheet kuten vakava sairastuminen, sen vaikutukset kehoon ja ikääntyminen ovat punaisia vaatteita, joista voi keskustella lasten kanssa vasta sitten, kun he ovat vanhempia. Monet lastenelokuvat käyttävät tämän vuoksi kiertoilmaisuja näille aiheille, jotka elokuvantekijöiden ilmaisutaidosta riippuen ilmenevät valitettavan usein lapsia aliarvioivana tarinankerrontana.

Valitettavasti kuolema ja vakavat sairaudet ovat sellaisia aiheita, jotka eivät kysy lupaa milloin he saavat ilmestyä nuorten elämään. Siksi on niin tärkeätä, että lapset joiden lähipiirissä on jouduttu kohtaamaan näitä asioita saavat mahdollisuuden kokea sellaisia tarinoita, jotka käsittelevät näitä teemoja samalla rehellisyydellä kuin Romyn Kampaamo. Elokuva ei vähättele nuorten katsojiensa kykyä käsitellä vakavaa aihetta, vaan se katsoo lapsia suoraan silmiin kertoessaan heille, miten muistisairaus muuttaa sitä sairastavien ja heidän läheistensä elämää.

Muistisairaasta huolehtiminen on raskas työ. Vaikka Alzheimerin tauti muuttaa ihmisen käyttäytymistä ja hävittää muistot lähimmäisistä, nuo muistot jäävät silti elämään lähimmäisten mieleen.